

La causa i l'efecte

El fet que un mengi no vol dir que s'atipi, però si un s'atipa vol dir, necessàriament, que menja, perquè *atipar-se* significa «menjar fins a satisfer-se plenament la gana». *Menjar*, doncs és un verb que expressa una acció que és la causa d'un possible efecte i *atipar-se* expressa alhora totes dues idees, la causa i l'efecte. En canvi, en el cas de dos verbs com *empaitar* i *atrapar*, les dues accions, que són l'una l'efecte de l'altra, no presenten cap interferència o coincidència sinó que són expressades d'una manera clarament diferenciada per cada un dels dos verbs.

No sembla que hi hagi cap terme per a designar la relació entre dos verbs que expressen dues accions l'una de les quals és efecte de l'altra. Però en alguns casos el significat peculiar d'aquests verbs i l'extensió d'aquest significat fan que puguin ésser proposats com a sinònims i fins i tot com a antònims. Així, sembla ben admès la sinonímia entre *menjar* i *atipar-se*: sinonímia parcial, és clar, cosa que vol dir, tal com hem indicat, que no són sempre intercanviables. En el cas de *empaitar* i *atrapar*, ningú no dirà que siguin sinònims ni tampoc antònims, però en canvi sí que hom proposa l'antonímia entre *manar* i *obeir*, en què l'acció expressada pel segon representa l'efecte causat per l'acció expressada pel primer. És clar que l'antonímia —oposició de sentits en dos mots— és un concepte més aviat relatiu. Antònims com *recordar* i *oblidar*, *afirmar* i *negar*, *lligar* i *dèl·ligar* són, certament, indubtables. Però hom pot preguntar-se si l'antònim de *anar-se'n* és *venir* o *arribar*, o bé *restar* o *romandre*. Cal notar, d'altra banda, que quan *empaitar* i *atrapar* expressen causa i efecte, les dues accions són realitzades per la mateixa persona, contràriament a *manar* i *obeir*.

En el mateix cas de *menjar* i *atipar-se* es troben, per exemple *investigar* i *esbrinar*, *estudiar* i *aprendre*, *mirar* i *veure* (amb limitacions, és cert), així com *demanar* (o *sol·licitar*) i *recaptar*, de què ens ocupàvem en el nostre comentari anterior. I no és gens infreqüent, en l'ús d'aquests verbs, que hom prengui la causa per l'efecte o viceversa. En tots aquests casos, en totes aquestes parelles de verbs, cal admetre una sinonímia evident, però és sempre una sinonímia parcial, originada pel fet que un dels dos verbs expressa una doble acció, la de la causa i la de l'efecte.

No ha d'estranyar, doncs, que hom proposi com a sinònims dos verbs com *investigar* i *esbrinar* que són, efectivament, intercanviables en un cert nombre de casos, però només en un cert nombre. Podem dir, per exemple, *Ho vam investigar sense resultat* però no «*Ho vam esbrinar sense resultat*», perquè *esbrinar* representa ja un resultat o efecte.